

4 Ιουλίου 2014

Παγκοσμιοποίηση και ανθρώπινα δικαιώματα

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

Ο όρος «παγκοσμιοποίηση» (globalization), χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά το 1944 από τον αμερικανό οικονομολόγο καθηγητή του Harvard Theodore Levitt. Αν και γίνεται προσπάθεια να παρουσιαστεί ως κάτι νέο στον οικονομικό και τον πολιτικό τομέα, η παγκοσμιοποίηση εμφανίστηκε τον 16^ο - 17^ο αιώνα μαζί με τον καπιταλισμό.[\[1\]](#)

*Συνεχίζουμε τη δημοσίευση με τη μορφή σειράς άρθρων της εργασίας
“ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ: ΤΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΗΝ ΑΜΟΙΒΑΙΑ
ΑΠΟΔΟΧΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΟΡΕΥΣΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ
ΚΙΝΗΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ” του θεολόγου Παναγιώτη
Πολυχρονόπουλου.*

Η κατάργηση των εμποδίων στο διεθνές εμπόριο και την κίνηση κεφαλαίων, που σημειώθηκε κατά τις τελευταίες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα μεταξύ των κρατών, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών και τη διαμόρφωση παγκόσμιων δικτύων επικοινωνίας, πληροφόρησης και ενημέρωσης, κατέστησαν την παγκοσμιοποίηση ένα πολυσύνθετο φαινόμενο, που εκτείνεται πέρα από την οικονομία και την πολιτική, στην κοινωνία και τον πολιτισμό.[\[2\]](#)

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, πολλές από τις φτωχές χώρες του πλανήτη μας κατάφεραν να προσελκύσουν επενδύσεις και να αναλάβουν ενεργό ρόλο στο παγκόσμιο εμπόριο προσφέροντας ευνοϊκές φορολογικές, πιστωτικές και συναλλαγματικές συνθήκες, αλλά και αντεργατικά μέτρα όπως αύξηση ωραρίου, μειώσεις μισθών, παιδική εργασία. Παράλληλα η μεταφορά των επιχειρήσεων στις φτωχές χώρες δημιούργησε μια αλυσίδα προβλημάτων και στις πλούσιες χώρες, από τις οποίες έφυγαν, με πρώτο κρίκο την ανεργία. [\[3\]](#)

Η παγκοσμιοποίηση δεν είναι αποκλειστικά οικονομικό φαινόμενο, αν και η οικονομική διάστασή της κυριαρχεί.[\[4\]](#) Πρόκειται για μια πολύπλευρη, πολύπλοκη και αμφίσημη διαδικασία για την οποία οποιαδήποτε απόλυτη θεώρηση (του τύπου άσπρο - μαύρο), ή η άνευ όρων αποδοχή ή απόρριψή της, δεν θα οδηγούσε πουθενά. Η αμφισημία της οφείλεται στο γεγονός ότι είναι πραγματική, είναι κομμάτι της σημερινής ανθρώπινης ζωής. «Δεν είναι ούτε μόνον ευλογία ούτε μόνο κατάρρα, ούτε μόνον πρόοδος, ούτε μόνον απειλή»[\[5\]](#). Από τη μια προσφέρει « υπέροχες δυνατότητες και απροσδόκητες προοπτικές»[\[6\]](#) όπως η « διευκόλυνση της επικοινωνίας και προσέγγισης των ανθρώπων, η ταχύτατη διακίνηση αγαθών και πληροφοριών, η υπέρβαση ποικίλων εθνικισμών, φονταμενταλισμών και άλλων διακρίσεων, η ανάπτυξη πανανθρώπινης αλληλεγγύης και κοινών προσπαθειών για την αντιμετώπιση παγκόσμιων προβλημάτων κ.ά.»[\[7\]](#)

Από την άλλη: «επιβάλλει τους άτεγκτους νόμους της αγοράς, οδηγεί σε συρρίκνωση των κοινωνικών κατακτήσεων, συμβάλλει στην περαιτέρω καταστροφή του περιβάλλοντος, δημιουργεί ανεργία και περιθωριοποίηση, διευρύνει τις ανισότητες και το χάσμα μεταξύ πλουσίων και πτωχών, διογκώνει τη μετακίνηση πληθυσμών, καθοσιώνει ένα πρότυπο ανθρώπου ακόρεστου καταναλωτή, αποδυναμώνει παραδόσεις και αξίες, οι οποίες προσέφεραν προσανατολισμό και νόημα ζωής, κ.α.»[\[8\]](#)

Οι συνέπειες της παγκοσμιοποίησης στα ανθρώπινα δικαιώματα μπορούν να χαρακτηριστούν τόσο θετικές όσο και αρνητικές. Με όσα αναφέραμε στην προηγούμενη παράγραφο γίνεται φανερό πώς θίγονται κεκτημένα δικαιώματα, που αφορούν στην εργασία, την πρόνοια, την προστασία και την εκπαίδευση των

παιδιών. Η ανάγκη προσέλκυσης επενδύσεων συχνά καταλήγει στη δημιουργία ειδικών οικονομικών ζωνών στις οποίες πέρα από την καταστρατήγηση των εργατικών δικαιωμάτων υπάρχει και πλημμελής τήρηση των περιβαλλοντικών όρων με αποτέλεσμα τη δημιουργία οικολογικών προβλημάτων και φυσικών καταστροφών. Ένα ακόμα αρνητικό της παγκοσμιοποίησης είναι η επικράτηση μιας κυρίαρχης κουλτούρας, της κουλτούρας του κράτους που εμφανίζεται ως το ισχυρότερο στην παγκοσμιοποιημένη πλέον κοινωνία, το οποίο στην παρούσα ιστορική στιγμή είναι οι ΗΠΑ, με αποτέλεσμα τον «εξαμερικανισμό» της παγκόσμιας κουλτούρας.^[9] Στα θετικά της παγκοσμιοποίησης μπορούμε να σημειώσουμε τη δυνατότητα της μέσω του διαδικτύου διάδοσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του οικουμενικού χαρακτήρα τους, της καταγγελίας και δημοσιοποίησης των παραβιάσεων τους από κράτη, εταιρίες, κοινωνικές ομάδες ή άτομα, της ανάπτυξης διαλόγου και επικοινωνίας των ανθρώπων όλου του πλανήτη μεταξύ τους, τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης για την οργάνωση συλλαλητηρίων και διαδηλώσεων κ.λ.π. για την υπεράσπιση ανθρώπων, που υφίστανται απάνθρωπες τιμωρίες, βασανιστήρια, ποινές, την προστασία περιβαλλοντικά ευαίσθητων τόπων και καταφυγίων ζωικών ειδών.

^[1] Μουζέλης Νίκος, «Παγκοσμιοποίηση, μύθοι και πραγματικότητες», *Το Βήμα*, 14-10-2007

^[2] Καλλιόπη Παπακωνσταντίνου, Λεωνίδας Κατσίρας, *ό.π.*, σ. 134-135

^[3] *Ό.π.*, σ.136

^[4] Κωνσταντίνος Δεληκωσταντής, «Παγκοσμιοποίηση και Ορθοδοξία», *Επιστημονική Παρουσία Εστίας Θεολόγων Χάλκης*, τ. Ζ΄, σ.489

^[5] *Ό.π.*, σ.488

^[6] Αναστάσιος, *ό.π.*, σ.267

^[7] Κωνσταντίνος Δεληκωσταντής, «Παγκοσμιοποίηση και Ορθοδοξία», *ό.π.*

^[8] *Ό.π.*, σ.489

^[9] Καλλιόπη Παπακωνσταντίνου, Λεωνίδας Κατσίρας, *ό.π.*, σ.136-137